

Kommunedelplan

fysisk aktivitet

2022-2030

Foto: Sigve Olsen

«Fysisk aktivitet og livskvalitet – hele året!»

Vedtatt av Kommunestyret 15. februar 2022

Vestvågøy kommune

1 Innhold

Forord.....	3
1 Innledning.....	4
2 Planens formål, område og plass	5
2.1 Planens formål	5
2.2 Planens område.....	5
2.3 Planens plass	6
3 Involvering i planarbeidet	7
3.1 Organisering av planprosessen.....	7
3.2 Involvering og samskaping.....	7
4 Bærekraft og folkehelse	8
4.1 Vestvågøy kommune – en del av noe større.....	8
4.2 Bærekraftig samfunnsutvikling.....	8
4.3 Folkehelse	9
4.4 Forvaltning av kommunens ressurser.....	10
4.5 Fysisk aktivitet som helsefremmende og forebyggende tiltak.....	10
5 Føringer i planarbeidet.....	11
5.1 Internasjonale føringer	11
5.1.1 FNs bærekraftsmål	11
5.1.2 FNs konvensjon om barnets rettigheter.....	11
5.2 Nasjonale føringer	11
5.2.1 Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging.....	11
5.2.2 Sammen om aktive liv – leve hele livet	12
5.2.3 Satsing på friluftsliv i hverdagen	12
5.2.4 Den norske idrettsmodellen.....	13
5.2.5 Idrettsstrategien.....	13
5.2.6 Statlig anleggspolitikk og spillemidler	14
5.2.7 Samarbeid med frivilligheten.....	14
5.3 Regionale føringer	15
5.3.1 Kilder til livskvalitet.....	15
5.3.2 Nordland fylkeskommunes idrettsstrategi	15
5.4 Kommunens egne føringer	16
6 Status.....	17
6.1 Folkehelsen	17
6.2 Status for de ulike plantema.....	18

6.2.1	Fysisk aktivitet i hverdagen.....	18
6.2.2	Egenorganisert fysisk aktivitet.....	19
6.2.3	Organisert fysisk aktivitet	20
6.2.4	Anleggsutviklingen.....	21
6.2.5	Samarbeid, samhandling og samskaping	24
6.2.6	Inkludering	25
6.3	Hovedutfordringer	26
7	Visjon, mål og strategier	27
7.1	Den fysiske aktivitetens rolle i kommunens satsingsområder	27
7.2	Visjonen	27
7.3	Mål som skal oppfylle visjonen	27
7.4	Strategier for å nå målene.....	28
7.4.1	Strategier for å nå mål 1	28
7.4.2	Strategier for å nå mål 2	30
7.4.3	Strategier for å nå mål 4	33
8	Oppfølging og evaluering.....	34

Forord

[Kommuneplanens samfunnsdel](#) (KPS) uttrykker kommunens og Vestvågøy- samfunnets felles ambisjon for samfunnsutviklingen mot år 2029 gjennom visjonen

«Midt i Lofoten har vi robuste unga, god livskvalitet for alle og alt kan være mulig!

- Stolt Lofoting»

Kommunedelplan (KDP) fysisk aktivitet 2022-2030 bidrar til å trekke samfunnsutviklingen i tråd med denne visjonen. Dette ved å formulere mål og strategier for feltet idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet, på samme måte som de fire kommunedelplaner for kultur, helse og omsorg, næring og oppvekst gjør for sine felt. Disse fire planene, som ble vedtatt i 2020, samt denne KDP'en for fysisk aktivitet henger sammen og er gjensidig avhengig av hverandre.

Vi kan litt forenklet si at KDP oppvekst ivaretar visjonens første del «robuste unga», KDP helse og omsorg fokuserer på «god livskvalitet for alle», mens KDP næring ser på aspektet med at «alt kan være mulig. Dette gjenspeiler seg også i at oppvekst, helse og omsorg og næring- og verdiskapning utgjør egne hovedsatsingsområder, strukturert som kapitler i KPS.

Når det gjelder KDP fysisk aktivitet, så har ikke denne planen et eget kapittel i KPS å ta utgangspunkt i. Det samme er tilfelle for KDP kultur. Til gjengjeld er både kultur og fysisk aktivitet omtalt mer spredt i denne overordnede planen. Det er derfor både riktig og naturlig at KDP fysisk aktivitet, i likhet med KDP kultur, har et bredt fokus der alle aspekter i KPS' visjon omtales. Kulturen er – i tillegg til å ha en stor egenverdi – selve limet som bidrar til at hver og en av oss kan bli en «stolt Lofoting». Fysisk aktivitet er en forutsetning for god folkehelse, også mentalt. I så måte mener vi at KDP fysisk aktivitet formulerer en treffsikker visjon for feltet:

«Fysisk aktivitet og livskvalitet – hele året!»

Målene og strategiene i planen vil bli fulgt opp med konkrete tiltak i kommunens fireårige handlingsplan.

Prosjektgruppen for KDP fysisk aktivitet har vært ledet av kulturskoleinspektør/-kulturkonsulent, pt. konstituert enhetsleder kultur, Trond Handberg. Øvrige kommunale medlemmer av prosjektgruppen har vært folkehelsekoordinator Greta Klevstad, arealplanlegger Martin Reigstad og assisterende rektor ved Ballstad skole Marit Bøkenes. Lofoten friluftsråd har vært representert i prosjektgruppen med daglig leder Peter Andresen. Vestvågøy idrettsråd har hatt to representanter i prosjektgruppen; Gunnar Skoglund og Karoline Magnussen (tidlig fase) og/eller Lisa Arctander (overtok senere).

KDP fysisk aktivitet har blitt til gjennom dialog og innspill fra en rekke aktører og institusjoner i kommunen. Rådmannen takker alle som har bidratt i arbeidet med planen!

Kjell Idar Berg

Rådmann

1 Innledning

På landsbasis, så vel som i Vestvågøy, er det bare tre av ti voksne som oppfyller anbefalingene om fysisk aktivitet. Blant barn er situasjonen bedre, men aktiviteten synker raskt med alderen. Andelen 17-åringer i Vestvågøy som oppgir at de trener sjeldnere enn ukentlig er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået. Imidlertid er overvekt og fedme blant 17-åringene et større problem i Vestvågøy enn i landet for øvrig. Kommunen ligger også dårligere an enn nasjonen som helhet når det gjelder ungdommens gjennomføringsgrad i videregående opplæring, deltakelse i fritidsorganisasjoner og tilfredshet med lokalmiljøet. Forventet levealder for menn er lavere i Vestvågøy enn i Riket som helhet.

Det er altså en del utfordringer som må løses, og fysisk aktivitet – og dermed også økt livskvalitet – vil være en del av denne løsningen.

Det finnes en rekke virkemidler for å stimulere befolkningen til å bevege seg mer, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsnivå og sosial bakgrunn. Lokale aktører som frivillige organisasjoner, treningsentre og idrettslag kan være aktuelle å samarbeide med når kommunen skal ta i bruk disse virkemidlene.

Kommunen kan legge til rette for mer fysisk aktivitet på en rekke områder – det være seg nærmiljø og fritid, barnehage og skole, arbeidsplasser, tilbud for eldre, arenaer for utøving av fysisk aktivitet.

Fysisk aktivitet er ikke kun mosjon og trening, men all bevegelse som fører til et energiforbruk utover hvilenivå. Selv litt fysisk aktivitet gir helsegevinst. Ifølge Folkehelseinstituttet kan anbefalingene for en stor andel av befolkningen oppsummeres slik:

«beveg deg mer og oftere og sitt mindre stille».

2 Planens formål, område og plass

2.1 Planens formål

Kommunedelplan (KDP) fysisk aktivitet skal være overordnet og strategisk, med særlig fokus på hovedsatsninger og utvikling som vi ønsker skal finne sted i løpet av planperioden. Under utarbeidelsen av denne planen har det vært viktig å synliggjøre behov og utfordringer på feltet idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet og gi en oversikt over prioritert innsats i perioden. Videre har det vært en intensjon å knytte arbeidet med fysisk aktivitet tett sammen med kommunens øvrige utviklingsstrategier innen samfunnsutvikling. Endelig har det vært viktig å synliggjøre og sikre god samhandling med eksterne samarbeidspartnere og frivillige lag og foreninger.

KDP fysisk aktivitet gjelder for perioden frem mot 2030, men planen skal revideres hvert fjerde år for å sikre at den er oppdatert og relevant.

KDP fysisk aktivitet skal overordnet sett bidra til at visjoner, mål og strategier i Vestvågøy kommunes samfunnsplan konkretiseres og settes ut i livet. I planen defineres en visjon for kommunens innsats på feltet idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. I tillegg er det utarbeidet 4 overordnede mål som skal bidra til å oppfylle visjonen. Til hvert mål er det nedfelt et knippe strategier. Disse danner utgangspunktet for de konkrete tiltakene kommunen skal gjennomføre.

Foto: Sigve Olsen

2.2 Planens område

En kommunedelplan er en kommunal plan som *kan* utarbeides for bestemte områder, temaer eller virksomhetsområder, dersom man finner det hensiktsmessig (Plan- og bygningsloven). Kommunedelplan (KDP) fysisk aktivitet er dermed et politisk og administrativt styringsverktøy for kommunal tilrettelegging for aktivitet innen idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Det omfatter fysisk aktivitet i hverdagen generelt, egenorganisert og organisert fysisk aktivitet, samt utvikling av anlegg hvor ulike aktiviteter kan foregå. I tillegg tar planen for seg samarbeid og samskaping på feltet. Et sentralt punkt er hvorledes kommunen kan støtte, tilrettelegge for og samarbeide med idrettslag, bedrifter, enkeltborgere og relevante myndigheter for å fremme fysisk aktivitet

og dermed også god folkehelse. Fysisk aktivitet er meget viktig for utviklingen av både byen, tettstedene og bygdene i Vestvågøy.

2.3 Planens plass

Det er sammenheng mellom KDP fysisk aktivitet og de fire kommunedelplanene som ble vedtatt 23. juni 2020. I Norge snakker man om «det utvidede kulturbegrepet», der også idretten er inkludert. Idretten er imidlertid ikke omtalt i KDP kultur, men får isteden en stor plass i denne planen for fysisk aktivitet. En fremtidig sammenslåing av disse to KDP'ene kan senere vurderes. Fysisk aktivitet i skolen og i arbeidet med å hindre utenforskap blant barn og unge gjennom fysisk aktivitet gjenspeiler seg i KDP oppvekst. Det er også snakk om at fysisk aktivitet bidrar til trygg og god alderdom, jfr. KDP helse og omsorg. Fysisk aktivitet kan videre også være næringsvirksomhet, dvs. også samsvarende med KDP næring.

Både KDP fysisk aktivitet og de nevnte fire KDP'er som ble vedtatt i 2020 har sitt utgangspunkt i Kommuneplanens samfunnsdel. KDP fysisk aktivitet definerer 3 sentrale mål for feltet de kommende åtte årene, og trekker opp strategier for å nå dem. Målene og strategiene fra KDP'en skal så følges opp i løpet av planperioden 2022-2030 med evaluering og konkrete tiltak som vedtas årlig i Handlingsplan, budsjett og økonomiplan. KDP fysisk aktivitet kommer med en tidslinje fra 2022-30, parallelt med de fire KDP'er som ble vedtatt i fjor, slik figuren nedenfor viser.

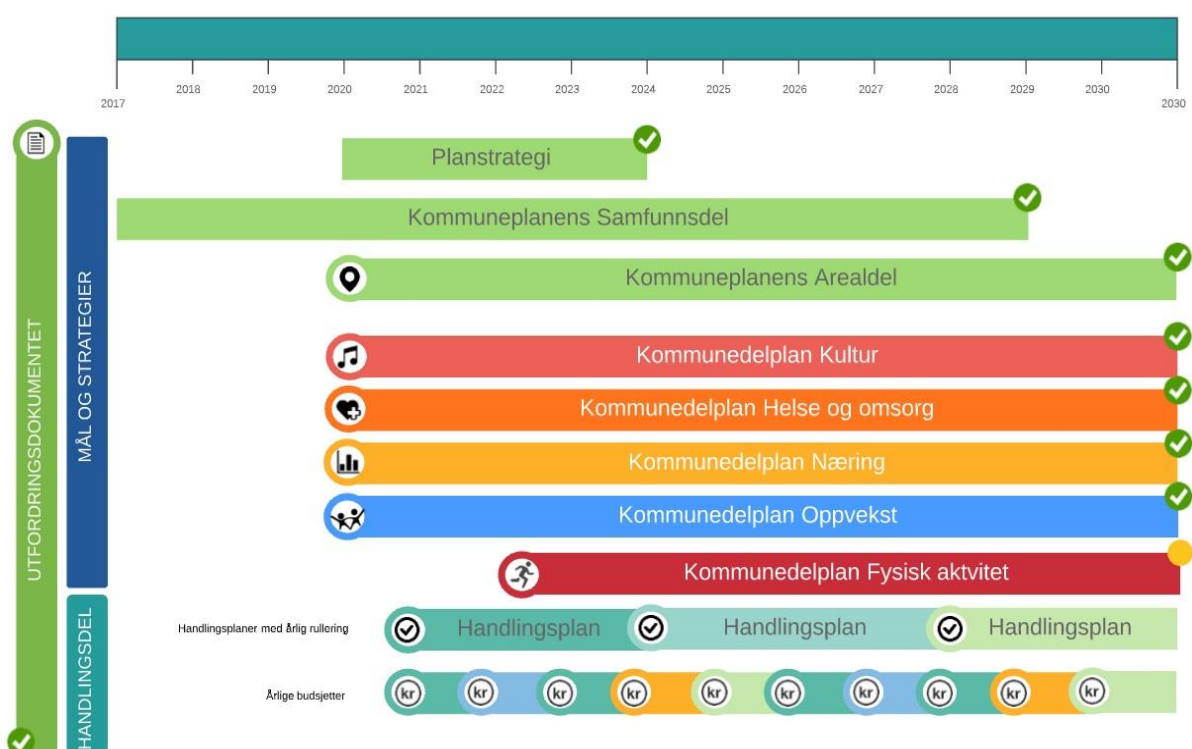

Fig: Sigve Olsen

3 Involvering i planarbeidet

3.1 Organisering av planprosessen

Planprogrammet for KDP fysisk aktivitet ble vedtatt 16. februar 2021 (K-028/21), og i denne ble også planprosessen lagt. For å få et godt kunnskapsgrunnlag er det lagt vekt på å innhente mye kunnskap i løpet av prosessen. Dette ved å involvere borgere og frivilligheten, samt gjøre nytte av forskning og imøtekomme nasjonale retningslinjer.

Formannskapet og rådmannen har utgjort styringsgruppen for KDP fysisk aktivitet. Prosjekteier har vært kommunalsjef Samfunn og Teknikk. Prosessveileder har vært samfunnsplanlegger, som også har kalt inn til koordinerende møter mellom ulike planer som er under utarbeidelse i Vestvågøy kommune.

Det operative arbeidet i planprosessen har vært utøvet av en prosjektgruppe bestående av 7 medlemmer, hvorav idrettsrådet har hatt to og friluftsrådet én representant. Kommunens egne medlemmer i gruppen har vært folkehelsekoordinator, arealplanlegger, ass. rektor grunnskole, samt prosjektleder fra kulturenheten. Forsøk på å få med noen fra helsesektoren førte ikke frem.

3.2 Involvering og samskaping

De senere år har det vært et økt nasjonalt fokus på innbyggerinvolvering og samskaping. Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon, KS, har hatt dette som viktig tema på agendaen. Jacob Torfing, professor ved Roskilde Universitet, definerer (oversatt til norsk) hva samskaping er og hva samskaping ikke er på denne måten:

«Samskaping er: Når to eller flere offentlige og private parter inngår i et likeverdig samarbeid, med hensikt å definere problemer og designe og implementere, nye og bedre løsninger.

Det er ikke samskaping, når kommunen sender nesten ferdige løsninger på høring, involverer innbyggerne i forprogrammerte prosesser, flytter oppgaver fra det offentlige til private aktører for å spare»

Samskaping er derfor noe annet enn medvirkning. Men i planprosessen for KDP fysisk aktivitet er det faktisk gjennomført et samskappingsmøte, der et bredt spekter av folk fra ulike lag og foreninger og kommunen i en begynnelsefase har gått sammen om å utmeisle aktuelle, viktige og prioriterte mål og strategier som er kommet med i planen. Mål og strategier for fysisk aktivitet i kommende planperiode er som sådan KDP'ens hovedansvarlige.

Andre involveringsmåter enn direkte samskaping har vært gjennomført i form av ulike møter. Det har vært avholdt to innspillmøter; ett med eldre og personer med funksjonsnedsettelse, og et tilsvarende møte med ungdom. Dette for å få frem hva som er viktig for disse gruppene når det gjelder hvorledes stimulere til fysisk aktivitet. Det har også vært avholdt et medlemsmøte i idrettsrådet der konkrete problemstillinger i planen ble drøftet. Og videre har det vært gjennomført en seanse med kommunestyret, der det fremkom gode innspill på hvorfor en KDP for fysisk aktivitet er viktig for Vestvågøy.

I arbeidet med KDP fysisk aktivitet er det altså innhentet kunnskap gjennom møter med ulike aktører som både har interesse for og nytte av fysisk aktivitet. Det har imidlertid vært en utfordring å få i tale dem som i liten grad er fysisk aktive, men som absolutt burde vært det. Men alt i alt har det vært stor grad av involvering i planprosessen for KDP fysisk aktivitet, noe som fremkommer i [innspillsrapporten](#) som er utarbeidet som dokumentasjon på dette.

4 Bærekraft og folkehelse

4.1 Vestvågøy kommune – en del av noe større

Bærekraftig utvikling og folkehelseperspektivet er premisser for alt vi gjør i Vestvågøy kommune. Dette er forankret i føringer som FNs bærekraftsmål, Plan- og bygningsloven og Folkehelseloven.

Folkehelse og bærekraft synliggjør muligheter og utfordringer som ingen fagområder eier alene. Derfor henger også kommunedelplanene for oppvekst, kultur, næring, helse og omsorg, samt fysisk aktivitet, sammen. Inkludering og samskaping er felles løsninger som sammenbinder planene.

4.2 Bærekraftig samfunnsutvikling

FNs 17 bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030

For å sikre en bærekraftig samfunnsutvikling har FN etablert [17 bærekraftsmål](#), som Vestvågøy skal implementere i sitt arbeid i årene framover (figur 1).

[FN-sambandet](#) fremholder at bærekraftig utvikling krever at vi jobber langs tre akser: miljø, økonomi og sosiale forhold (figur 2). For feltet fysisk aktivitets del er nok den sosiale dimensjonen mest fremtredende. Men økonomi og miljø er viktige forutsetninger for at alle skal få et rettferdig og godt grunnlag for god livskvalitet.

De tre aksene i bærekraftig utvikling

4.3 Folkehelse

Sosial bærekraft ligger nært folkehelseperspektivet. For å nå bærekraftmålene er folkehelsearbeid en forutsetning. Befolkningens helse og en rettferdig fordeling av den, er viktig for samfunnets bærekraft. I Norge har vi en bred forståelse av folkehelse i tråd med internasjonale føringer: Arbeidet rettes mot hele befolkningen, med innsats fra alle samfunnssektorer. Derfor er samtlige bærekraftsmål relevante i folkehelsesammenheng.

I Vestvågøy er utenforskap den største utfordringen for innbyggeres livskvalitet. Samtidig utfordrer utenforskap samfunnsøkonomien, både verdiskaping og kommunale utgifter. Kommunesamfunnet må jobbe bredt og tverrfaglig med inkludering for å forebygge at mennesker står utenfor sosialt liv, fysisk aktivitet, skolegang og arbeidsliv. Her er samskaping en ny og nødvendig tanke- og framgangsmåte. Det vil si at vi snur tankegangen i det offentlige fra å løse problemer for innbyggerne til å løse problemer sammen med dem, i et likeverdig samarbeid om å definere problemer og designe og implementere nye og bedre løsninger.

4.4 Forvaltning av kommunens ressurser

En forsvarlig forvaltning av kommunens økonomiske ressurser er en del av bærekraftutfordringen. I økonomiforvaltningen må en sørge for å avveie lokalsamfunnets ulike behov – både løse problemene og utnytte mulighetene. Forvaltningen må ha et langsiktig perspektiv og skje på en slik måte at den skaper forutsigbarhet og tillit hos befolkningen, organisasjoner og ansatte.

4.5 Fysisk aktivitet som helsefremmende og forebyggende tiltak

I Regjeringens Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029, titulert [Sammen om aktive liv](#), er bakgrunnen for denne handlingsplanen formulert slik:

«Folk flest er for lite fysisk aktive. Kun tre av ti voksne og eldre er aktive nok, og bare halvparten av 15-åringene. Ungdom og eldre bruker også en stor del av våken tid i ro.

Aktivitetsnivået varierer gjennom livsløpet, mellom kjønn og sosiale grupper. De fleste barna er tilstrekkelig aktive, men det er et fall i aktivitetsnivå allerede fra niårsalder sammenlignet med tidligere. Gutter er mer aktive enn jenter i alle aldersgrupper. Personer med høy utdanning er mest fysisk aktive.

Ny forskning på fysisk aktivitet og helse gjennom livet viser at fysisk aktive vil ha langt bedre fysisk og psykisk helse enn fysisk inaktive. Bare noen få minutters daglig fysisk aktivitet, tilsvarende rask gange, har stor helsegevinst. Overdreven fysisk aktivitet gir ikke nødvendigvis økt helsegevinst.

Det er et stort potensial for økt fysisk aktivitet i det å gå – i fritiden, gjennom daglige gjøremål og ved transport til og fra arbeid, skole og fritidsaktiviteter. Mindre bevegelse i dagliglivet og ved transport forklarer mye av det lave aktivitetsnivået i befolkningen totalt sett. Over halvparten av voksne og eldre vil oppfylle helsemessige anbefalinger, dersom de daglig er ti minutter mer aktive. Vi må ta tilbake hverdagsaktiviteten.

Å være fysisk aktiv kan gi glede, mestring, opplevelser, tilhørighet, sosialt samvær, livskvalitet, frihet og mulighet til utfoldelse ut fra egne forutsetninger. I tillegg til bedre livskvalitet og helse for den enkelte, har dette betydning for samfunnets bærekraft.

Fysisk aktivitet kan blant annet bidra til at vi kan stå lenger i arbeid, at vi kan være selvhjulpne lengst mulig og redusere behovet for helse- og omsorgstjenester.

Grunnlaget for bevegelsesglede, aktivitetsvaner og fysisk funksjon legges i barne- og ungdomsårene, og tidlig innsats med tiltak på arenaer som favner alle barn og unge blir vesentlig. Samtidig er innsats i alle livets faser nødvendig for å forebygge sykdom og opprettholde helse og fysisk funksjon».

5 Føringer i planarbeidet

5.1 Internasjonale føringer

5.1.1 FNs bærekraftsmål

Internasjonale avtaler og planer forplikter Norge til oppfølging i alle ledd og har følgelig stor betydning for den lokale planleggingen. FNs bærekraftsmål, jfr. kap 4, er i så måte verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Handlingen må nødvendigvis alt overveiende skje lokalt, og her er Vestvågøy kommune intet unntak.

5.1.2 FNs konvensjon om barnets rettigheter

[FNs konvensjon om barnets rettigheter \(1989, ratifisert av Norge 1991\)](#), artikkel 31 sier følgende:

«Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet.

Partene skal respektere og fremme barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv og skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons- og fritidsaktiviteter.

5.2 Nasjonale føringer

5.2.1 Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

Kommunen skal i sin [planlegging etter plan- og bygningsloven](#) ivareta kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver. Fra statlig hold gir nasjonale forventninger, lover, forskrifter, rundskriv, retningslinjer og veiledninger føringer for den kommunale planleggingen.

Regjeringen innførte Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen (ABE) i 2015, der alle offentlige virksomheter får krav om å effektivisere med 0,5% hvert år. For Vestvågøy kommune innebærer dette et årlig krav på 5 mill. kroner (tilsvarende 7 årsverk). Kulturbudsjettet for 2022 utgjør kr 19,2 mill. Her inngår tilskudd til idrettslag og stillingsressurs for å serve idretten. Effektiviseringskravet for kulturfeltet utgjør knappe 100.000 kroner årlig. Det er derfor behov for nytenkning og omstilling i alle de kommunale tjenestene, og nye satsinger må finansieres gjennom omprioriteringer innen sektoren eller kommunen.

I [Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging \(1995, rettet 2019\)](#) stilles det krav om at «barn og unges situasjon kommer på den politiske dagsorden i kommunene når plansaker diskuteres, og slik integreres i all kommunal planlegging». Kommunen skal derfor foreta en samlet vurdering av barn og unges oppvekstmiljø for å innarbeide mål og tiltak i kommuneplanarbeidet.

For å fremme en bærekraftig utvikling utarbeider regjeringen hvert fjerde år nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Forventningene samler mål, oppgaver og

interesser som regjeringen forventer at kommunene legger særlig vekt på i planleggingen. I [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023](#) legger regjeringen vekt på fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

5.2.2 Sammen om aktive liv – leve hele livet

Regjeringens handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029 – [Sammen om aktive liv](#) – markerer hensynet til fysisk aktivitet som nasjonalt viktig på folkehelseområdet. Hensynet skal ivaretas i samfunns- og arealplanlegging, på ulike nivåer og i ulike sektorer i samspill med privat og frivillig sektor. Visjonen er «*Bevegelse og fysisk aktivitet er et naturlig valg for alle gjennom hele livet.*»

Planen har to hovedmål:

- Et mer aktivitetsvennlig samfunn der alle uavhengig av alder, kjønn, funksjonsnivå og sosial bakgrunn gis mulighet til bevegelse og fysisk aktivitet.
- Andelen i befolkningen som oppfyller helsemessige anbefalinger om fysisk aktivitet er økt med 10 prosentpoeng innen 2025 og 15 prosentpoeng innen 2030.

Kvalitetsreformen [Leve hele livet](#), jfr. Meld. St. (2017-2018) «*skal bidra til at eldre kan mestre livet lenger, ha trygghet for at de får god hjelp når de har behov for det, at pårørende kan bidra uten at de blir utslitt og at ansatte kan bruke sin kompetanse i tjenestene. Meldingens hovedfokus er å skape et mer aldersvennlig Norge og finne nye og innovative løsninger på de kvalitative utfordringene knyttet til aktivitet og fellesskap, mat og måltider, helsehjelp, sammenheng og overganger i tjenestene.*» Leve hele livet er en samfunnsreform hvor et aldersvennlig samfunn ikke bare omhandler eldre, men også hvordan kommunen kan legge til rette for at alle aldersgrupper kan leve et godt og aktivt liv. Et av reformens satsningsområder er aktivitet og fellesskap.

5.2.3 Satsing på friluftsliv i hverdagen

I Miljøverndepartementets strategidokument - [Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv.pdf](#) – fastslås det at

«En økt satsing på friluftsliv for å bedre folkehelsen er begrunnet i at befolkningen i dag er mindre fysisk aktiv enn ønskelig. Folkehelsemeldingen løfter fram friluftsliv som en viktig kilde til helse og livskvalitet. Det å få flere til å delta i friluftsliv på jevnlig og varig basis vil gi positive helseeffekter for befolkningen samlet sett. Muligheten til naturopplevelse i hverdagen er imidlertid begrenset for mange, blant annet fordi stadig flere bor i byer og tettsteder, der tilgangen til parker og naturområder ofte er dårligere enn på mindre steder.»

Dette er fortsatt høyst aktuelt, selv om dokumentet gjelder tidsrommet 2014-2020.

5.2.4 Den norske idrettsmodellen

I Stortingsmelding 26 2011-2012 – [Den norske idrettsmodellen](#) – presenteres nasjonale målsettinger for idretten. De overordnede mål for den statlige støtten til idrettsformål er:

- Alle skal ha mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet i form av trening og mosjon.
- Den frivillige, medlemsbaserte idretten skal sikres gode rammevilkår for å gi grunnlag for et omfattende og inkluderende aktivitetstilbud. Det legges særlig vekt på å utvikle attraktive tilbud til barn og ungdom.
- Samfunnet skal være godt tilrettelagt for egenorganisert fysisk aktivitet.
- Toppidretten skal styrkes ut fra dens rolle som identitetsskaper og dens bidrag til en positiv prestasjonskultur i det norske samfunn. Toppidrettsutøvere skal derfor gis treningsmuligheter som bidrar til prestasjoner på internasjonalt toppnivå innenfor etisk forsvarlige rammer.

5.2.5 Idrettsstrategien

Solberg-regjeringen la 3. september 2021 frem sin idrettsstrategi – [Sterkere tilbake – En mer inkluderende idrett](#). Denne strategien har kortere tidshorisont enn en idrettsmelding. Formålene er å bidra til å styrke idrettsaktiviteten etter pandemien og fremme mangfold og inkluderende deltakelse i idrett. Om betydningen av idrett står det innledningsvis:

«Deltakelse i idrett har stor betydning både for den enkelte og for samfunnet. Dette gjelder både organisert idrett og egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Koronapandemien har tydeliggjort det. Vi har blitt ekstra oppmerksomme på hvilken betydning idrett har.

Deltakelse i idrett gir rom for å utfolde seg, utfordre grenser, lære, mestre og vokse. Fysisk aktivitet i form av mosjon, trening eller konkurranser skaper glede og mestring og gir positive opplevelser.

Deltakelse i idrett betyr også deltakelse i sosiale fellesskap. Idrett har stor verdi som arena for sosial integrering. Mennesker med ulik bakgrunn møtes og står sammen om en felles interesse for å skape og utøve aktivitet. I dette ligger det en sosial kraft som skaper vennskap og sosiale nettverk.

Idrett er en sentral oppvekstarena. I Ungdata 2017 svarer 93 % at de har deltatt i organisert idrett i oppveksten. Samtidig driver mange unge egenorganisert idrett og fysisk aktivitet utenfor idrettslag. De organiserer aktiviteten selv, ofte sammen med venner i sosiale fellesskap.

Idrett er viktig i et inkluderende lokalsamfunn. Deltakelse hindrer utenforskap og fremmer inkludering. Det gjelder både deltakelse i selve idrettsaktiviteten og deltakelse som frivillig.

Frivilligheten står sterkt i Norge. Tall fra Satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner viser at ulønnet innsats utgjør ca. 142 000 årsverk (tall for 2018). Idrett er den største arenaen for frivillig innsats og står alene for 35 000 årsverk.

Frivillighet er en forutsetning for idrett. Den frivillige innsatsen i idrettslagene muliggjør det brede aktivitetstilbudet som hver dag tilbys barn og ungdom i hele landet. Frivillig innsats ligger også til grunn for aktiviteten i egenorganiserte idrettsmiljøer. Frivilligheten gjør idrett til en sentral bidragsyter til sosial integrasjon, nettverk, fellesskap og tillit.»

5.2.6 Statlig anleggspolitikk og spillemidler

Staten har en rekke mål for hvorledes anleggsdekningen i landet skal være, og spillemidler er sentralt for å oppnå disse målene. I «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet – 2021» (V-0732) er dette omtalt slik:

«Med hjemmel i kgl. res. av 3. april 1987 bemyndiget Kultur- og vitenskapsdepartementet (nå Kulturdepartementet, heretter benevnt Kulturdepartementet eller departementet) fylkeskommunene til å foreta fordelingen av de spillemidler som hvert år stilles til disposisjon for bygging av anlegg for idrett og fysisk aktivitet (post 1.1 "Idrettsanlegg i kommunene" på hovedfordelingen av spillemidler til idrettsformål).

Spillemidler til bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet med stort brukspotensial, samt nærmiljøanlegg, er sentrale virkemidler for å innfri de statlige målene på anleggfeltet.

Spillemidler til bygging og rehabilitering av idrettsanlegg skal bidra til infrastruktur som gir befolkningen mulighet til å drive fysisk aktivitet, både i regi av den frivillige, medlemsbaserte idretten og gjennom muligheten for egenorganisert, fysisk aktivitet.

De viktigste målgruppene for bruk av spillemidler til idrettsformål er barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år). I tillegg vil staten legge til rette for at personer med nedsatt funksjonsevne skal kunne delta i idrett og fysisk aktivitet ut fra sine ønsker og forutsetninger.

Anlegg i lokalmiljøet som stimulerer og tilfredsstillende barns behov for fysisk aktivitet i organiserte eller egenorganiserte former, prioriteres særskilt. Det er videre et mål å utvikle anlegg som tilfredsstillende ungdommens behov for utfordringer og variasjon. Ungdom må gis mulighet til å medvirke i utformingen av anlegg. Anleggene bør fungere som gode sosiale møteplasser i lokalsamfunnene.

Det er et grunnleggende prinsipp at tilskudd i form av spillemidler ikke skal danne grunnlag for fortjenestebaserte eierformer eller omdannes til fortjeneste for private eiere.»

Det er videre et krav om at anlegg over nærmiljøanleggstørrelse skal være forankret i en kommunal plan for å kunne oppnå spillemidler. Veilederen [Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet](#) (kulturdepetet, rev. 2014/2015) sier følgende:

«Anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv som det søkes spillemidler til må være innarbeidet i en kommunal plan. Det er ingen formelle krav til utforming av planen, slik at kommunen kan velge metode for utarbeidelse som passer dens struktur. Men prosessen og planen skal følge plan- og bygningslovens bestemmelser. Planen kan være selvstendig eller den kan inngå i et annet av kommunens plandokumenter. Det sentrale er at anlegg og andre tiltak skal være innarbeidet i en strukturert plan for området.»

5.2.7 Samarbeid med frivilligheten

[Folkehelseloven \(2011\)](#) pålegger kommunene å samarbeide med frivillig sektor i folkehelsearbeidet:

«Kommunen skal medvirke til at helsemessige hensyn blir ivaretatt av andre myndigheter og virksomheter. Medvirkning skal skje blant annet gjennom råd, uttalelser, samarbeid og deltagelse i planlegging. Kommunen skal legge til rette for samarbeid med frivillig sektor.»

5.3 Regionale føringer

5.3.1 Kilder til livskvalitet

I regional folkehelseplan Nordland 2018-2025, [Kilder til livskvalitet](#), er det i kortversjonen oppsummert følgende om folkehelsen i Nordland:

«Det overordnede målet med vår helsepolitikk må være et sunnere, friskere folk! Folkehelsearbeid er vårt største helsepotensial. Fokus og debatt må i større grad dreies over på helsefremmende arbeid. Helse skapes i hovedsak utenfor helsesektoren. Grunnlaget for flere friske leveår legges der vi lever våre liv.»

Planen fastslår videre at:

«Det er godt dokumentert at fysisk aktivitet fremmer helse, gir overskudd og kan forebygge og behandle over 30 ulike diagnoser og tilstander. Helsegevinstene ved å være i regelmessig fysisk aktivitet gjelder for alle aldersgrupper. Regelmessig fysisk aktivitet er nødvendig for å oppnå normal vekst og utvikling, og for å kunne utvikle motorisk kompetanse, muskelstyrke og kondisjon. Fysisk inaktivitet er en selvstendig risikofaktor for å få dårlig helse. WHO har slått fast at fysisk inaktivitet (her definert som å ikke oppfylle dagens anbefalinger for fysisk aktivitet) er den fjerde største risikofaktoren for ikke-smittsomme sykdommer»

5.3.2 Nordland fylkeskommunes idrettsstrategi

I [Idrettsstrategi for Nordland fylkeskommune 2018-2022](#) innledes det med å fastslå at

«Idretten er vår største folkebevegelse. Gjennom tusenvis av aktiviteter gis barn, ungdom og voksne tilbud om personlig utvikling, samspills-muligheter og sosialt fellesskap gjennom trening, konkurranseaktivitet og dugnadsarbeid. Idretten er en arena for å utvikle gode holdninger, og den har stor samfunnsmessig betydning. Idretten gir et fundament for helhetlige oppvekstvilkår, bedret folkehelse, positiv integrering og nyttig organisasjonserfaring. Idretten trenger stabile og forutsigbare rammevilkår. Det er et mål at alle skal ha mulighet til å delta i idrettsaktiviteter.

Nordland fylkeskommune har mange virkemidler for å nå målsetningen om at alle i Nordland skal ha mulighet til å delta i idrett og fysisk aktivitet.

Idrettsstrategien tar opp tema som tilgjengelighet til anlegg, stimulering og utvikling av gode holdninger hos barn og ungdom, stimulering av barn og unge til fysisk aktivitet, breddeidrett og toppidrett, idrettens samfunnsmessige rolle, prioritering av tilgjengelige fylkeskommunale ressurser og samarbeid med idretten og kommunene.»

Om viktigheten av samarbeid fastslår også idrettsstrategien at:

«Skal målene i idrettsstrategien for Nordland 2018-2022 nås, vil det kreve et utstrakt og godt samarbeid mellom fylkeskommunen, idretten, frivillige organisasjoner og kommunene.»

5.4 Kommunens egne føringer

[Kommuneplanens samfunnsdel](#) (KPS) 2017-2029 trekker frem fem hovedsatsningsområder. Konkrete målsettinger og strategier knyttet til satsninger innenfor planområdet til *KDP fysisk aktivitet* finnes innenfor alle disse hovedsatsningene. I tillegg framhever *Kommuneplanens samfunnsdel 2017-2029* folkehelse og bærekraft som gjennomgående premisser for alle mål og strategier i planen:

Et helsefremmende perspektiv innebærer dermed at vi har kunnskap om utfordringer ved Vestvågøysamfunnet, samtidig erkjenner vi at for å oppnå en ønsket utvikling er vi nødt til å holde fokus på hva som er helsefremmende og forebyggende faktorer i vår kommune. Det viktigste for å forbedre helse og livskvalitet er å sette befolkningen i stand til å mestre eget liv. I dagens samfunn er utdanningsmiljø den faktoren som viser seg å ha størst sammenheng med helse og livskvalitet hos den enkelte (side 4).

[..]

Vestvågøy kommune ønsker å ha en utvikling som imøtekommer dagens forbruk og investeringer uten at det svekker innbyggernes muligheter til i framtida å få dekket sine sosiale, kulturelle, økonomiske og materielle behov. Det å være en kommune i vekst og sentral i en attraktiv region vil, håndtert på en god måte, gi positive ringvirkninger. En utvikling med bærekraft som et prinsipp medfører at innsatsen må rettes mot flere områder. Vestvågøysamfunnet legger til grunn at kjernen i bærekraftig utvikling er å behandle økologisk, økonomisk og sosial bærekraft i en sammenheng (ibid.).

Vestvågøy kommune

Kommuneplan

Samfunnsdel med arealstrategier

2017-2029

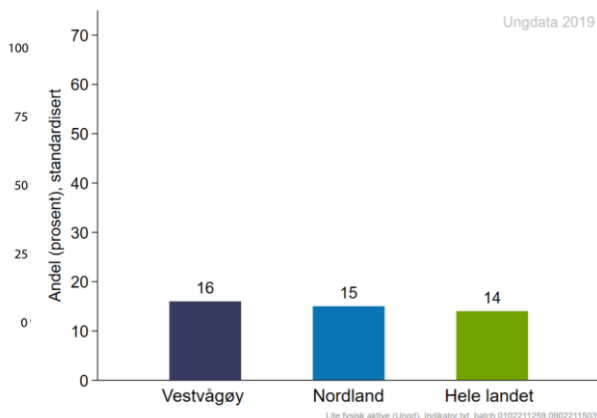
6 Status

6.1 Folkehelsen

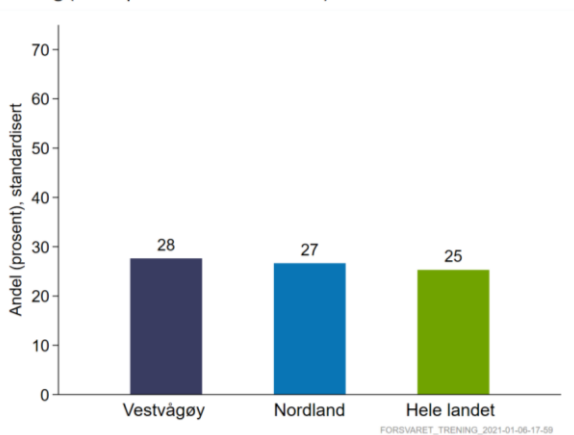
Folkehelseprofilen er Folkehelseinstituttets (FHI) årlige bidrag til kommunenes arbeid for å skaffe oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne. Fysisk aktivitet er temaet for folkehelseprofilen 2021. Temaet gjenspeiles i indikatorer og figurer til nytte for helsefremmende og forebyggende arbeid, men må også tolkes i lys av annen kunnskap om lokale forhold.

Et viktig trekk som gjelder hele landet – men der Vestvågøy ikke er noe unntak – er at andel av befolkningen som oppfyller minimumsanbefalingene om fysisk aktivitet daler sterkt i løpet av barne- og ungdomstiden, mens det skjer en utflating noe tidligere for jenter/kvinner enn gutter/menn etterfulgt av en svak oppgang. Dette fremkommer av figur 1 nedenfor. Av figur 2 fremkommer det at Vestvågøy ligger ørlite verre an en fylket og landet når det gjelder andel ungdomsskoleelever som er fysisk aktive, og ditto av figur 2; 17-åringers treningsmengde. Figur 4. viser andel som faktisk oppfyller anbefalingene om fysisk aktivitet og andelen som ville oppfylt anbefalingene med 10 minutter mer fysisk aktivitet hver dag, for hhv. 9-åringer og 20-85-åringer. Alle figurene er hentet fra [Folkehelseprofil 2021 for Vestvågøy](#) (FHI).

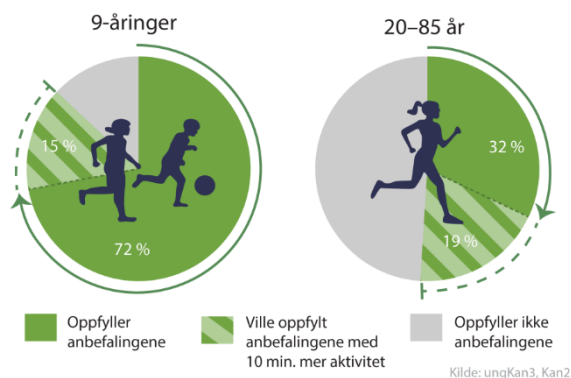
Figur 2. Andel ungdomsskoleelever som er fysisk aktive (svett og akt andpusten) sjeldnere enn én gang i uka (Ungdata).

Figur 3. Andel 17-åringer som oppgir at de trener sjeldnere enn ukentlig (Vernepliktsverket 2018-2019).

Figur 4. Andel som faktisk oppfyller anbefalingene om fysisk aktivitet og andelen som ville oppfylt anbefalingene med 10 minutter mer fysisk aktivitet hver dag.

Folkehelseprofilen beskriver ellers ulike trekk ved folkehelsen i Vestvågøy kommune på følgende måte:

«Befolkning

- *I aldersgruppen 45 år og eldre er andelen som bor alene høyere enn i landet som helhet.*

Oppvekst og levekår

- *Andelen som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt, er høyere enn i landet som helhet. Vedvarende lav husholdningsinntekt vil si at den gjennomsnittlige inntekten i en treårsperiode er under 60 prosent av median husholdningsinntekt i Norge.*
- *Andelen som gjennomfører videregående opplæring er lavere enn landsnivået. Folkehelsebarometeret som inngår i den nevnte Folkehelseprofilen 2021 for Vestvågøy viser også at gjennomføringsgraden i kommunen varierer med foreldrenes utdanningsnivå.*

Miljø, skader og ulykker

- *Andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de er med i en fritidsorganisasjon, er lavere enn landsnivået. Tallene er hentet fra Ungdata-undersøkelsen.*
- *Andelen 17-åringer som oppgir at de kan svømme 200 meter er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået, vurdert etter resultater fra nettbasert sesjon 1 for gutter og jenter. Gode svømmeferdigheter kan bidra til å forebygge drukningsulykker.*

Helserelatert atferd

- *Andelen 17-åringer som oppgir at de trener sjeldnere enn ukentlig er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået, vurdert etter resultater fra nettbasert sesjon 1 for gutter og jenter.*

Helsetilstand

- *Forskjellen i forventet levealder mellom de som har grunnskole og de som i tillegg har videregående eller høyere utdanning, er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået. Forskjellen i forventet levealder mellom utdanningsgruppene er en indikator på sosiale helseforskjeller i kommunen.»*

6.2 Status for de ulike plantema

6.2.1 Fysisk aktivitet i hverdagen

Fysisk hverdagsaktivitet vil si all bevegelse man gjør i hverdagen eller som utføres i form av mosjon eller trening. Hagearbeid, rask gange, børsanking, fritidsfiske eller lek med barna er eksempler på lette aktiviteter som gir helseeffekt. Eller at man sykler på jobb istedenfor å kjøre bil.

Sammenlignet med andre europeiske land er ikke nordmenn så spreke som mange kanskje tror. Undersøkelser viser at nordmenn er aktive mht. turgåing, friluftsliv og i en del idretter. Samtidig bruker vi i Norge bilen som fremkomstmiddel i det daglige mer enn i andre land, og sykkel og

føttene tilsvarende mindre. Dermed kommer Norge totalt sett ganske dårlig ut. Inaktiviteten i hverdagen gjør at vi ikke klarer å veie opp for og å forebygge livsstilssykdommer. I stedet blir det brukt mange millioner kroner for å reparere disse sykdommene. Vi har lite lokalkunnskap om levevaner i befolkningen i Vestvågøy. Men selvrappporterte tall ved elektronisk sesjon – og som presenteres i folkehelseprofil for Vestvågøy 2021 i form av et folkehelsebarometer – viser at kommunen ligger dårlig an når det gjelder overvekt og fedme for 17-åringer. Vi har ellers har liten grunn til å tro at levevaner og livsstil i Vestvågøy er bedre enn landsgjennomsnittet.

Kun 10 % av de faktorer som påvirker befolkningens helse ligger i helsesektoren.

Folkehelsearbeidet må derfor foregå bredt i lokalsamfunnet. For å fremme folkehelsen er det nødvendig med jevn fysisk aktivitet. Det å gå fra ingen aktivitet til 30 minutters aktivitet gir desidert størst helsegevinst. Kun 1 av 4 voksne i den norske befolkningen tilfredsstiller statens anbefalinger til helserelatert fysisk aktivitet på 30 minutter daglig. Men det er lite som skal til for å rette det opp. Det handler først og fremst om å få opp den fysiske aktiviteten i hverdagen, uten at dette nødvendigvis er relatert til mye og intensiv trening. Det er derfor behov for både holdningsskapende arbeid og fysiske tilretteleggelser som gjør det lettere for innbyggerne å foreta aktiv transport – dvs. å bruke beina og sykkelen for å komme seg til og fra jobb, skole og barnehage. Det er også behov for tilrettelegging og universell utforming, slik at alle grupper får lav terskel for å utøve fysisk hverdagsaktivitet. Hvilebenker er f.eks. nyttig for eldre for at de skal kunne gå korte turer i nærområdet.

6.2.2 Egenorganisert fysisk aktivitet

Begrepet “egenorganisert fysisk aktivitet” inkluderer generelt friluftsliv, trening på kommersielle treningsentre, fotball på kunstgressbanen utenom treningstid, bruk av skateboard i selvbygd eller offentlig bygd rampe, mv. Begrepet omfavner på den ene siden aktiviteter som alltid har vært en del av den norske bevegelseskulturen, som for eksempel ski, løping, sykling og friluftsliv, samtidig som den også omfavner de nyere og mer «utradisjonelle» former for aktivitet, som for eksempel tricking, kiting, skating, crossfit, yoga. Formålet kan både være opplevelse og trening. I Regjeringens nye idrettsstrategi likestilles egenorganisert fysisk aktivitet med organisert fysisk aktivitet.

I Lofoten er det å gå i fjellet en sterkt økende aktivitet. Dette vises i foretatte persontellinger, som dog ikke skiller mellom turister og lokalbefolkning. Det er mye som tyder på at koronapandemien har gitt fjell- og turgåing et «boost». Turstier som er lokalisert nært boområder med skilting, tydelig merking, turkart, mobilapper, etc. kan gjøre det lettere for folk å komme seg ut og i aktivitet. Men ved tilrettelegging for turområder, må en også ta inn behov for å forebygge slitasje i naturen, samt tilrettelegge for infrastruktur som søppelhåndtering og toalettfasiliteter.

Av de kostnadskrevende og tradisjonelle idrettsanlegg, så kan svømmehallen trekkes frem som en godt egnet arena for egenorganisert fysisk aktivitet. Badeanlegg brukes av alle, også eldre, funksjonshemmede og folk med minoritetsbakgrunn. Oppføring av nytt stort folkebad på Leknes er nå vedtatt, mens skolebassengene på Ballstad, Bøstad, Leknes og i Stamsund samtidig legges ned. Det kan også tenkes alternative lokale løsninger for svømmeaktiviteter, som motstrømsbasseng og svømming i havet.

Distriktene i Vestvågøy har god tilgang på naturen som arena for fysisk aktivitet i fri luft. Når det gjelder nærmiljøanlegg, så har distriktene en mer begrenset tilgang, idet de fleste av anleggene

er lokalisert i tilknytning til byen og/eller tettstedene. Gjennom å f.eks. bygge ut gang- og sykkelstier og bedre bussforbindelsene kan man avbøte på dette. Gapahuker er viktige for å stimulere til egenorganisert fysisk aktivitet, og det er god dekning på gapahuker i Vestvågøy. Turgrupper samler interesserte personer til felles egenorganisert fysisk aktivitet.

6.2.3 Organisert fysisk aktivitet

Organisert fysisk aktivitet er fysisk aktivitet som skjer i regi av organisasjoner, i første rekke idrettslag. Idretten står for det aller meste av den organiserte fysiske aktiviteten i Vestvågøy, og her finner man de som allerede er fysisk aktive. Selv om det ikke er størst helsegevinst i at de som allerede trener 1 time hver dag øker treningsmengden til 1 ½, så har samfunnet stor nytte av at idretten skaper gode vaner for trening og at den gir et mangfoldig tilbud for fysisk aktivitet gjennom trening og konkurranser. Dessuten tilrettelegger idretten også for de uorganiserte, f.eks. gjennom å opparbeide lysløyper. Idretten har i det hele tatt stor samfunnsmessig betydning.

Men også idretten har sine utfordringer og behov.

Manglende rekruttering er en utfordring. Man ser et stort frafall i all organisert virksomhet fra alderen 13 år og oppover. Mange års forsøk på å nå og beholde denne gruppen ser ikke ut til å ha gitt resultater. Tillitsvalgte og ledere/trenere skiftes ut etter kort tid, og det er generelt vanskelig å få folk til å påta seg verv. Dette er forsterket av koronapandemien, som har medført reduksjon i både antall trenere og aktive. Det virker som at villigheten til å stille på dugnad ikke er påvirket nevneverdig av pandemien, mens den kan ha medført at folk er blitt vant med, og synes det er greit, å ikke ha faste forpliktelser. Hvis dette er den nye normen kan det få dramatiske konsekvenser for idrettsaktiviteten. Norges idrettsforbund har som mål at 2022 skal bli som 2019. Enkelte utendørs idretter har en økende tendens, f.eks. golf.

Kompetanseutviklingen i idrettslagene er ikke god nok, fordi mange ledere ikke har tid til å gå på kurs. På den annen side øker interessen for en aktivitet parallelt med kunnskaps- og ferdighetsnivået. Kompetanseutvikling medfører bedre kvalitet i tilbudet, som er avgjørende for at utøvere skal forbli aktive over tid. Det er derfor behov for å gå ut med informasjon i media til alle deler av befolkningen.

Økonomien i organisert idrett kan være en utfordring, særlig mht. finansiering av de ordinære aktivitetene. Vestvågøy kommune forvalter i 2021 kr 380 000 i kulturmidler til drift av lag og foreninger. Av dette beløpet samarbeider idrettsrådet med de to andre fagrådene – hhv. for barn/unge og musikk – om å fordele kr 350 000. Det resterende fordeles av kommunen til kulturelle lag som ikke sorterer under fagrådene. Fordelingsmodellen, som kommunen og fagrådene ble enige om i 2005, ble evaluert og i all hovedsak videreført i 2015, gjennom vedtak i kommunestyret i mai (KS-sak 035/15 Kulturmidler – fordelingsmodell og kriterier for tildeling) består også av prosjektmidler. Men disse midlene har de senere år vært fjernet som følge av kommunaløkonomisk innsparing. Fagrådene for idrett barn/unge og musikk i fellesskap fordelte kr 200.000 av prosjektmidlene og kommunen ca. kr 70.000 til ulike tiltak. Det er ønskelig å gjenopprette prosjektmidlene.

I kommunebudsjettet er det avsatt kr 75.000 i tilskudd til preparering av lysløypene, kr 51.000 til lysløypestrøm, samt direkte tilskudd i forbindelse med leie av Blesthallen kr 450.000, og kr

75.000 hver til kunstgressbanene på Ballstad, Bøstad, Gravdal og Stamsund, samt Lofoten Snowboard og Alpinbakke. Kommunen yter også tilskudd og garantier i forbindelse med oppføring av anlegg i regi av idrettslag. Dette i tråd med «Generelle prinsipper for kommunalt engasjement i idretts- og nærmiljøprosjekter» (KS-sak 070/12).

Øvrig finansiering til drift av idrettslagene kommer fra medlemsavgifter, tilskudd fra hovedorganisasjoner, sponsorer, spillemidler og prosjektmidler. Svært mye av aktiviteten i idrettslagene er basert på frivillig arbeid og dugnadsinnsats. Flere lag oppgir utgifter til anleggsleie som den absolutt største utgiften.

I KDP fysisk aktivitet 2017-2021 er det forutsatt en opptrappingsplan for redusert hall-leie for organisert fysisk aktivitet, for barn og unge under 20 år, for til slutt å oppnå gratis hall-leie i alle av Lofothallen AS sine anlegg. Tilskuddet til dette formålet på kr 950.000 er oppnådd i hht. den nå utgående planen. Dette har medført positiv økt bruk av idrettshallene og ingen ledig kapasitet i hallene på ettermiddags- og kveldstid. Det har skjedd en endring i synet på gratis hall-leie i idrettsrådet. Den nye tenkningen er at det ikke er hensiktsmessig med helt gratis hall-leie fordi dette kan medføre at lagene booker mer enn de har behov for, med problemene dette medfører. I 2017 ble Blesthallen åpnet, og dette har aktualisert et spørsmål om kommunal subsidiering av hall-leie til barn og unge også bør gjelde private anlegg som leier ut til idrettslag. Dette er et spørsmål som må konsekvens-utredes i kommende planperiode. Leie av gymnastikksaler er nå gratis for barn og unge.

Skoler og barnehager kan også sies å drive med organisert fysisk aktivitet. Alle grunnskolene i Vestvågøy og de fleste barnehagene er nå godkjent som helsefremmende, med krav om en time fysisk aktivitet pr. dag. Vest-Lofoten videregående skole er på vei til å bli en helsefremmende skole. Målet må være at alle skoler og barnehager i Vestvågøy skal være helsefremmende ganske tidlig i planperioden.

6.2.4 Anleggsutviklingen

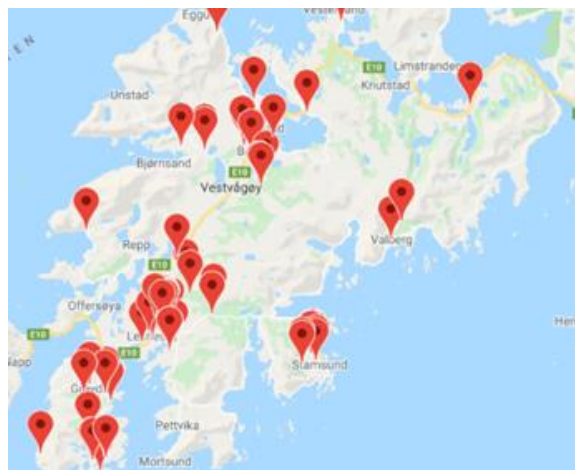
Det er nødvendig å ha gode arenaer for utøvelse av fysisk aktivitet, og disse arenaene kan kategoriseres i to typer anlegg. Ordinære anlegg menes både innendørs og utendørs anlegg for organisert, men også en god del egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Nærmiljøanlegg er anlegg for egenorganisert fysisk aktivitet, ofte tilknyttet bo- og/eller oppholdsområder, kun utendørs. Staten har mål for hvordan anleggene skal utvikles, jfr. avsnitt 5.2.5.

Sett bort fra pandemien har det i siste planperiode vært økt aktivitet i idrettshallene som følge av økt hall-kapasitet, idet Blesthallen kom på plass i 2017. Kommunen er også i gang med å oppføre ny idrettshall ved Lekneshallen, bl.a. som følge av nye Vest-Lofoten videregående skoles behov.

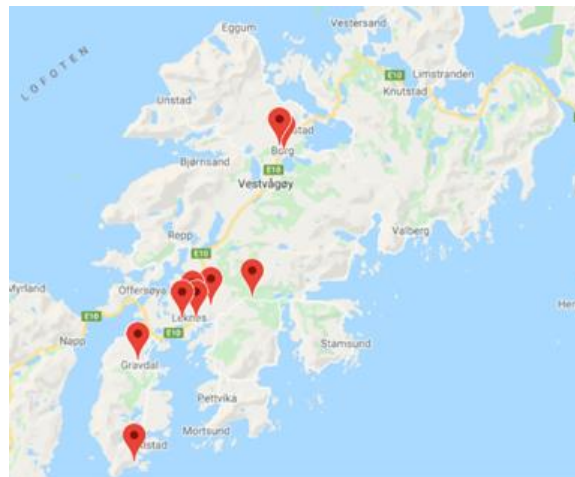
I forbindelse med søknadene om spillemidler legges det hvert år ved en politisk vedtatt prioriteringsliste ved oversendelse av søknadene fra Vestvågøy kommune til Nordland fylkeskommune. Denne listen speiler ikke nødvendigvis de ønsker og behov utøverne og aktivitetene de representerer har, men kan i stedet være uttrykk for økonomiske eller idrettspolitiske prioriteringer både nasjonalt og lokalt.

Det er en stor mengde anlegg i Vestvågøy. På www.idrettsanlegg.no er det registrert pt. 108 ordinære anlegg og 54 nærmiljøanlegg. De fleste av disse har statusbetegnelse «eksisterende», mens de øvrige har en av betegnelse «ble ikke realisert», «nedlagt» og «planlagt». Sistnevnte gjelder da anlegg som ikke er ferdigstilt. På denne nettsiden er det også kart som viser hvor de forskjellige anlegg ligger, og der man kan klikke for å se detaljer for hvert anlegg. Oversiktsmessig ser kartene slik ut på nettsiden:

Eksisterende anlegg:

Planlagte anlegg:

KDP fysisk aktivitet 2017-2020, prolongert ut 2021 inneholdt en prioriteringsliste over anlegg man ønsket å gjennomføre i planperioden, samt oppnå spillemidler for. Status ved planperiodens slutt er at ønsket er innfridd for de fleste av disse anleggene.

Ordinære anlegg

Det har vært en meget god fremdrift i planperioden for de ordinære idrettsanleggene, sett i forhold til at det ofte er 4-5 års ventetid på spillemidler i Nordland fylke. De sju første prosjektene som er prioritert i utgående KDP er både ferdigstilte og har oppnådd og mottatt spillemidler. Prosjekter fra uprioritert liste har rykket opp. I tillegg er det i planperioden gjennomført helt nye prosjekter som er små nok til å rulleres inn og oppnå spillemidler uten å være omtalt i kommunal plan.

Status for ordinære anlegg, prioritert liste i utgående plan:

	Prosjekt	Prosjekteier	Sted	Status pr. november 21
1	Blesthallen	Blesthallen AS/IL Blest	Bøstad	Gjennomført, oppnådd spillemidler
2	Borgtun kunstgressbane	IL Blest	Bøstad	Ditto
3	LFK Klubbhus	Leknes Fotballklubb	Leknes	Ditto
4	Stamsund kunstgressbane	Stamsund IL	Stamsund	Ditto
5	Skifte kunstgress, hallen	Lofothallen AS	Leknes	Ditto
6	Skifte kunstgress, idrettsparken	Lofothallen AS	Leknes	Ditto
7	Ballstad Turvei	Ballstad UIL	Ballstad	Ditto

8	Lysløype med STIL	Stamsund IL	Stamsund	Ikke gjennomført
----------	-------------------	-------------	----------	------------------

Status for ordinære anlegg, uprioritert liste i utgående plan, alfabetisk:

Anleggsted Lekneshallen I Ny idrettshall	Vestvågøy kommune	Leknes	Under bygging, ikke mottatt spillemidler
Anleggsted Lekneshallen II Renovering Lekneshallen	Vestvågøy kommune	Leknes	Ikke gjennomført
Anleggsted Lekneshallen III Renovering svømmehallen	Vestvågøy kommune	Leknes	Sentralt folkebad på Leknes vedtatt
Borgtun trim/ski, oppgradering lys	IL Blest	Bøstad	Gjennomført, oppnådd spillemidler
GUIL-Brukshus/garderobes	Gravdal UIL	Gravdal	Ditto
Leirduebane	Vestvågøy jeger- og fiskerforening	Ikke avklart	Ikke gjennomført
Lofoten skatepark, trinn 2 og 3	Lofoten skateboarding	Leknes	Ditto
Nybygging basseng Ballstad	Vestvågøy kommune	Ballstad	Vedtatt ikke skal gjennomføres
Ny velodrom	Lofoten Motorsportklubb	Evjen	Ikke gjennomført
Renovering basseng Bøstad	Vestvågøy kommune	Bøstad	Vedtatt ikke skal gjennomføres
Renovering basseng Svarholt	Vestvågøy kommune	Stamsund	Ditto
Rulleski- og flerbruksløype	Leknes skiklubb	Leknes	Gjennomført, oppnådd spillemidler
Turnhall	Ikke avklart	Ikke avklart	Ikke gjennomført

Status for nyoppkomne ordinære anlegg i nærmiljøanleggstørrelse, ikke omtalt i utgående plan, alfabetisk:

Garasje, trim- og skiløypen	IL Blest	Bøstad	Gjennomført, oppnådd spillemidler
Lofotveggen-utvidelse	Vest-Lofoten Klatreklubb	Leknes	Ditto

Nærmiljøanlegg

For nærmiljøanleggene har ikke gjennomføringsgraden vært like god, noe som skyldes manglende fremdrift i planlegging og gjennomføring. Det er heller ikke kommet opp nye nærmiljøprosjekter utover de som er omtalt i utgående KDP. I utgangspunktet er det langt kortere ventetid (2 år) på spillemidler for nærmiljøanlegg enn for ordinære anlegg.

Status for nærmiljøanlegg, prioritert liste i utgående plan:

	Prosjekt	Prosjekteier	Sted	Status pr. november 21
1	Ballbinge barnetrinnet	Vestvågøy kommune	Leknes	Gjennomført, oppnådd spillemidler

2	Orienteringskart	Nordland FK/Vest-Lofoten videregående skole	Leknes	Ditto
3	Ballbinge/multisportarena	Hagebyveien velforening	Leknes	Ditto
4	Ny miljøsti i Steinfjorden	Steinfjorden bygderåd	Holdal	Ikke gjennomført
5	Aktivitetspark Ballstad skole	Ballstad Gym og Turn	Ballstad	Ditto
6	Flyplassstien	Vestvågøy kommune	Leknes	Ditto
7	Borgvatnet tursti/aktivitetsanlegg	Vestvågøy kommune	Leknes	Ditto

Status for nærmiljøanlegg, uprioritert liste i utgående plan, alfabetisk:

Fygle skole nærmiljøanlegg, trinn 2	Vestvågøy kommune	Fygle	Ikke gjennomført
Hagskaret turvei, trinn 2	Vestvågøy kommune	Hagskaret	Ditto
Haldsvågen tur- og aktivitetsvei	Vestvågøy kommune	Leknes	Ditto

6.2.5 Samarbeid, samhandling og samskaping

Samarbeid handler om å arbeide sammen for å løse en konkret oppgave, der for eksempel arbeidsoppgavene blir fordelt mellom deltakerne, og der hver deltaker blir "forpliktet og ansvarlig" for sin del av oppgaven for å oppnå et felles mål." (Roschelle & Teasley, 1995).

Samhandling er kanskje et mer "diffust" og abstrakt begrep. Dette handler mer om den gjensidige relasjonelle deltakelsen og engasjementet i den kontinuerlige dialogen mellom de som arbeider sammen for å oppnå et felles mål (Anderson, 2012; Karlsson & Borg, 2013; Strong, Sutherland & Ness, 2011; Roschelle & Teasley, 1995).

Samskaping er at to eller flere offentlige og private parter inngår i et likeverdig samarbeid, med hensikt å definere problemer og designe og implementere, nye og bedre løsninger (Torfing, 2017)

Vestvågøy idrettsråd representerer er en paraplyorganisasjon for idrettslagene som gjør samarbeid mellom kommunen og idretten håndterlig. Lofoten friluftsråd fungerer tilsvarende mht. friluftslivet. Samarbeidet mellom kommune og frivillighet har fungert godt over lengre tid når det gjelder kultur og idrett. Men frivilligheten utenom kultur og idrett har gitt uttrykk for at det er vanskelig å vite hvem i kommunen de skal ta kontakt med.

Samarbeidet mellom idrettslagene er ikke omfattende nok. Unntaket er samarbeidet mellom fagrådene i forbindelse med fordeling av kommunens kulturmidler. Det er mye å hente gjennom styrket samarbeid i forhold til samhold, nyrekruttering, idéutveksling og praktisk samarbeid. Det er derfor behov for å sette fokus på gevinstene med økt samarbeid, blant annet ved å etablere et samarbeidsforum for frivillige lag og organisasjoner i Vestvågøy som driver med fysisk aktivitet.

Tilskudd og garantier har vært viktige temaer i samarbeidet. Kommunen abonnerer på Tilskuddsportalen, som gjør at lag og foreninger i Vestvågøy har mulighet for å finne relevante tilskuddsordninger på en enklere måte.

Samskaping er den mest ultimate formen for samarbeid – ved at kommunen, private bedrifter og frivillige på likeverdig basis skaper noe sammen helt fra grunnen av. Målet må være mer samskaping i fremtiden. Med BUA begynner vi nesten å få til samskaping, idet bedrifter har gitt tilskudd til innkjøp av utstyr, kommunen stiller lokaler til disposisjon, mens frivillige styrer organisasjonen.

6.2.6 Inkludering

[Fritidserklæringen](#) (2016) bygger på FNs konvensjon om barnets rettigheter, jfr. avsnitt 5.1.2. For å realisere artikkel 31 i denne konvensjonen må alle barn, uavhengig av foreldrenes sosiale og økonomiske situasjon, ha mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre. Fritidserklæringen er utarbeidet av regjeringen, KS og en rekke paraplyorganisasjoner for frivillige og humanitære organisasjoner.

Fritidserklæringen sier videre at:

«Det er en viktig verdi i samfunnet at alle får delta i sosiale fellesskap og aktiviteter. Barn som vokser opp i fattigdom eller som ekskluderes sosialt av andre årsaker, opplever mye ensomhet. Vi ønsker at barnefattigdom ikke skal gå i arv mellom generasjoner. Barn i lavinntektsfamilier skal få bedre livskvalitet her og nå.

En rekke kommuner, idrettslag, fritidsklubber samt frivillige- og ideelle organisasjoner arbeider allerede godt med å inkludere barn og ungdom i sine tilbud. Potensialet for å få til en bredere deltakelse er derfor god.

God utveksling av informasjon om eksisterende løsninger og behov, kan bidra til et bredere og bedre tilbud. Det er også behov for å samarbeide om å gi god og tilpasset informasjon til barn, ungdom og foresatte som står utenfor de organiserte fritidstilbudene. Dette gjelder tilbud både i offentlig og frivillig regi.»

Regjeringens nye idrettsstrategi har mangfold og inkludering i idretten som ett av to hovedformål.

I Vestvågøy har barn og unge det stort sett veldig bra. De trives godt og mestrer hverdagen, noe som fremkommer av undersøkelser om helse og trivsel som de selv har svart på og andre statistikker vi har for Vestvågøy. Den største utfordringen for fremtidig sosial bærekraft i vestvågøysamfunnet er utenforskap. Begrepet utenforskap beskriver en situasjon der enkeltmennesker eller grupper har manglende sosial tilknytning til samfunnet ellers. Utenforskap i barndommen kan få store negative konsekvenser for barn og unge for resten av livet. Det er også sosiale helseforskjeller i Vestvågøy. Det vil si at de med god utdanning og inntekt har bedre helse og livskvalitet enn de som har lavere utdanning og inntekt. Dette går igjen innenfor alle tallgrunnlag og som vi kan koble til utdanningsnivå og/eller inntekt.

Feltet idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet er også viktig for å få gjort noe med disse forholdene. Idrettslag i Vestvågøy har deltatt i ALLEMED-dugnad for kommune og frivillighet. ALLEMED er et gratis digitalverktøy for oppfyllelse av Fritidserklæringen.

Bufdir har fått i oppdrag av Barne- og familiedepartementet å utrede en fritidskortordning med tilhørende utprøving i utvalgte kommuner. Fritidskortet er et personlig gavekort på 1000 kr,

som kun kan brukes på å betale medlemsavgift og kontingent for en eller flere faste og organiserte fritidsaktivitet. Noe som altså har sammenheng med Fritidserklæringen. Det kan være aktuelt for Vestvågøy å ta i bruk fritidskortet dersom utfallet av utprøvingen blir positivt.

Det er et bredt engasjement, administrativt og politisk, for å involvere alle barn og unge i et helsefremmende oppvekstmiljø. Prosjektet «Fri Tid» har blitt et viktig samarbeidsprosjekt mellom ulike instanser i kommuneorganisasjonen. Kulturenheten v/ Qltura fritidsklubb har den utøvende funksjon i prosjektet. Prosjektet møter utfordringer knyttet til barnefattigdom i kommunen gjennom å tilrettelegge for samvær og aktiviteter og derigjennom bidra til å utvikle et trygt og inkluderende fritidsmiljø. Med base i Meieriet kultursenter gis det muligheter til å komme i kontakt med ungdom som tidligere var usynlig. I prosjektet inngår det også fysisk aktivitet i form av padling, surfing og skating.

Foto: Privat/IL Blest facebookside – Tilrettelagt håndball

6.3 Hovedutfordringer

Ut fra status pr. i dag kan en oppsummere følgende hovedutfordringer i Vestvågøy:

- Befolkningen er ikke nok fysisk aktive i hverdagen
- Det er stor overvekt og fedme blant 17-åringene i Vestvågøy
- Det er frafall i idrettslag i Vestvågøy
- Møtesteder for utøvelse av fysisk aktivitet er mindre tilgjengelig for Vestvågøys distrikter

7 Visjon, mål og strategier

7.1 Den fysiske aktivitetens rolle i kommunens satsingsområder

[Kommuneplanens samfunnsdel](#) legger føringer for samfunnsutviklingen som skal finne sted frem mot 2030, og danner grunnlaget som KDP fysisk aktivitet bygger på. Kommuneplanens visjon/ambisjon er: «Midt i Lofoten har vi robuste unga, god livskvalitet for alle og alt kan være mulig! – Stolt Lofoting». Målsettingene og strategiene som følger av visjonen i samfunnsdelen viser at feltet fysisk aktivitet er tiltenkt en sentral rolle på alle kommunens satsingsområder – det være seg stedsutvikling, attraktivitet, barn og unges oppvekst, folkehelse og livskvalitet, samt kreativitet og nyskaping.

7.2 Visjonen

En visjon – en strategisk retning – kan defineres som et bilde av en fremtidig, ønsket tilstand – en slags fremtidsdrøm. Fysisk aktivitet har en tverrsektoriell rolle i kommuneplanens samfunnsdel, og det er valgt følgende visjon for Kommunedelplan fysisk aktivitet Vestvågøy 2022-2030:

Fysisk aktivitet og livskvalitet – hele året!

Visjonen får sterkt støtte i Helsedirektoratets rapport [Positive helseeffekter av fysisk aktivitet](#) (2008):

«Et menneske som går fra å være fysisk inaktiv til å være fysisk aktiv vil statistisk sett få en betydelig helsegevinst i form av redusert sykdom, økt livskvalitet og økt levealder.»

7.3 Mål som skal oppfylle visjonen

Et mål må kunne defineres konkret, være målbart, oppnåelig og realistisk og tidsbestemt. På veien mot å oppfylle visjonen for denne planen velges fire hovedmål:

Mål 1:

Alle deltar i fysisk aktivitet som fremmer helse og et sunt og godt liv.

Mål 2:

Vi har et aktivitetsvennlig Vestvågøy der alle, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsnivå og sosial bakgrunn er inkludert og har mulighet til bevegelse og fysisk aktivitet.

Mål 3:

Frivillige organisasjoner, innbyggere, næringsliv og kommunen samskaper og samarbeider for å oppnå engasjement og aktivitet i befolkningen.

Mål 4:

Fysisk aktivitet skal være en integrert del av stedsutviklingen i Vestvågøy.

7.4 Strategier for å nå målene

Både visjonen og de fire målene er ambisiøse. Skal vi lykkes med å nå dem vil det være nødvendig å ha gode og tydelige strategiske føringer å jobbe ut fra. Dette er de valgte strategiene som skal benyttes for å realisere hvert av de overordnede målene.

7.4.1 Strategier for å nå mål 1

Slik vil vi ha det (mål)	Slik gjør vi det (strategi)
Alle deltar i fysisk aktivitet som fremmer helse og et sunt og godt liv.	A: Vi utvikler nærmiljø som er gå- og aktivitetsvennlige
	B: Vi legger til rette for fysisk aktivitet på hverdagsarenaene som barnehage, skole og arbeidsliv
	C: Vi utvikler arenaer for fysisk aktivitet ved å tilrettelegge for etablering av gode og varierte anlegg
	D: Vi jobber aktivt for at alle skal få mulighet og lyst til å delta i idrett

Strategi 1A:

Vi utvikler nærmiljø som er gå- og aktivitetsvennlige

I tråd med Regjeringens handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029 [Sammen om aktive liv](#) er det viktig at kommunen foretar en helhetlig planlegging av nærmiljøene i Vestvågøy. Mange hensyn og kvaliteter bidrar til sammen til økt motivasjon og mulighet for gåing, nærfriluftsliv og annen fysisk aktivitet. Dette gjelder f.eks. tilrettelegging for gående og syklende, uteområder og grønnstruktur, byrom, plasser og torg, anlegg for organisert og uorganisert aktivitet, kulturminner, god arkitektur og universell utforming, skilting og merking, trygghet og sikkerhet – og sammenhengen og helheten i dette. Utforming av fysiske omgivelser kan bidra til bedre forutsetninger for sosialt liv, og det er viktig å se fysiske og sosiale tiltak i sammenheng. Det er viktig å bevare områder under press, som bl.a. lekeområder, nærnatur, parker, grøntområder og stier nær der folk bor. For byen ivaretas dette hensynet gjennom byplanen for Leknes og Gravdal som er under utarbeidelse. I regional planlegging bestemmes overordnet infrastruktur som veier og gang- og sykkelstier på tvers av kommuner.

Sammenhengende nettverk av møteplasser, grøntområder og gang- og sykkelforbindelser kan sikres gjennom god planlegging. Det er et stort potensial for å erstatte korte bilreiser med gange eller sykling. Undersøkelser viser at det fra bolig eller oppholdssted ikke bør være lenger enn 200 meter til små grønne områder og 500 meter til større grønne områder, for at områdene skal få funksjon som friluftslivsområde i hverdagen. Mer aldersvennlige omgivelser får en når overkommelig gangavstand til daglige gjøremål lokalt bidrar til selvstendighet og livsmestring. Nærmiljøer må samtidig være universelt utformet, godt vedlikeholdt og til å forebygge fall.

I kommuneplanens samfunnsdel (s. 14) fremkommer det en vilje om at «*Vestvågøy har engasjerte innbyggere*», noe man blant annet får ved at man «*legger til rette for helsefremmende fysisk aktivitet i nærmiljø*»

Strategi 1B:

Vi legger til rette for fysisk aktivitet på hverdagsarenaene som barnehage, skole og arbeidsliv.

Helsedirektoratets råd hva angår [fysisk aktivitet for barn og unge](#) er at «barn og unge bør være i fysisk aktivitet minimum 60 minutter hver dag.»

Inne og utelek, kroppsøving, idrett, friluftsliv, fysisk aktivitet ved transport som å gå, sykle eller å bruke sparkesykkel er noen eksempler hvor barn og unge er aktive. For barnehager, skoler og SFO gjelder dette både aktivitet organisert av pedagogisk personell og andre, aktivitet i friminutter, turer, samt aktivitet før og etter skoledagen. Det er også snakk om transport i form av gåing, sykling, sparring, skating med mer til barnehage og skole, aktiviteter og besøk. Kommunen bør tilrettelegge for at alle skoler og barnehager i kommunen blir helsefremmende, i tråd med kommuneplanens tilsvarende formulering (s. 12).

Helsedirektoratets råd når det gjelder [fysisk aktivitet for voksne](#) er at «voksne og eldre bør være fysisk aktive i minimum 150 minutter med moderat intensitet eller 75 minutter med høy intensitet per uke, eller en kombinasjon av moderat og høy intensitet.»

Kommunen bør derfor tilrettelegge for muligheter for fysisk aktivitet i forbindelse med transport til og fra arbeid og tilrettelegge for målrettet aktivitet på eller i forbindelse med arbeidsplassen.

Strategi 1C:

Vi utvikler arenaer for fysisk aktivitet ved å tilrettelegge for etablering av gode og varierte anlegg.

Det er viktig at Vestvågøy har gode arenaer for å utøve fysisk aktivitet. Strategien videre bør også være å supplere de eksisterende anlegg med nye, slik at variasjonen blir enda bedre. Dette også fordi behovet endres over tid. Sågar er det noen anlegg som mister aktualitet og følgelig blir nedlagt. Anleggsutbyggingen skjer i regi av kommunen selv, eller av idrettslag. For nærmiljøanlegg er det også mulig for innbyggerforeninger å forestå etablering.

I planprosessen ble relevante aktører invitert til å spille inn prosjekter som de ønsker å gjennomføre i årene fremover. Dette munnet ut i 17 innspilte ordinære anlegg for idrett og fysisk aktivitet og ditto 4 nærmiljøanlegg. Noen av disse prosjektene har fått plass i prioritert handlingsplan for anlegg 2022-2025, dvs. for fire år fremover inntil KDP'en skal revideres igjen. I denne handlingsplanen er det en omtrentlig men detaljert oversikt over kostnadene for hvert prosjekt, og hvorledes og på hvilke år kostnadene skal finansieres. Det er snakk om kommunale midler, spillemidler og private midler. De resterende prosjektene er oppført i uprioritert langtidsplan for resten av planperioden, 2026-2030, kun med opplysning om kostnadsstørrelse.

Staten forutsetter at en KDP for idrett og fysisk aktivitet skal inneholde handlingsplan for anlegg. Dette tilknyttet et krav om at prosjekter må være omtalt i en kommunal plan for å kunne oppnå spillemidler. Rullering av handlingsplanen gjennomføres årlig i forbindelse med prioritering av spillemiddelsøknader. Dette ut fra status og fremdrift i prosjektene. Uprioriterte anlegg kan rykke opp på prioritert handlingsplan i denne rulleringen. Prosjekter som ikke er omtalt i KDP'en kan ikke rulleres inn i handlingsplanen eller oppnå spillemidler, med unntak av mindre kostnadskrevende prosjekter i nærmiljøanleggstørrelse.

Prioriteringen som er gjort i handlingsplanen 2022-25 gjenspeiler hensynet til inkludering, mangfold og lav terskel for deltakelse, samt økt fokus på egenorganisert fysisk aktivitet. Samtidig er det tatt hensyn til hvor langt prosjektene er kommet og hvor store muligheter de har for å bli realisert. Videre har aktører med flere innspilte prosjekter fått bestemme prioriteringen av disse.

Prioritert handlingsplan 2022-2025 og uprioritert langtidsplan 2026-2030 er vedlagt (vedlegg 1). De prosjektene som er omtalt her er også stedfestet i kart over planlagte anlegg, jfr. avsnitt 6.2.4.

Strategi 1D:

Vi jobber aktivt for at alle skal få mulighet og lyst til å delta i idrett.

Kommunestyret vedtok i juni 2021 (KS-sak 068/21) at det skal være en strategi for kommunen å jobbe aktivt for at alle skal få mulighet og lyst til å delta i idrett – på lik linje med kultur. I samme vedtak var det også et punkt om å trappe opp tilskudd til idrettsanlegg slik at barn/ungdom ikke belastes leie.

Rekruttering til organisert fysisk aktivitet er ikke god nok, men det må like fullt være en strategi for kommunen å jobbe målrettet for å stimulere alle til å bli aktive «brukere» av tilbudene innen fysisk aktivitet i Vestvågøy. Dette gjelder både at de som allerede bruker anlegg og aktivitetstilbudene i kommunen bruker disse enda mer, og at de som ikke bruker tilbudene aktivt stimuleres til å faktisk gjøre bruk av dem. Samarbeid med idretten er en nøkkel her, og det er viktig at bruken av anlegg og aktivitetstilbud gir mestringsfølelse, ikke minst for barn og unge.

Kommunen har et virkemiddel i form av redusert hall-leie for Lofothallens utleie til idrettslag som leier ut til barn og unge. Dette bør også sees i en større sammenheng. Gratis hall-leie og evt. utvidelse av ordningen til å omfatte andre aktører enn Lofothallen bør derfor konsekvensutredes i planperioden.

7.4.2 Strategier for å nå mål 2

Slik vil vi ha det (mål)	Slik gjør vi det (strategi)
Vi har et aktivitetsvennlig Vestvågøy der alle, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsnivå og sosial bakgrunn er inkludert og har mulighet til bevegelse og fysisk aktivitet.	A: Vi legger til rette for samarbeid med frivilligheten om temaer knyttet til inkludering, og jobber sammen systematisk for å forebygge utenforskap
	B: Vi vektlegger integrerings- og mestringsperspektivet i arbeidet med å få til arenaer for fysisk aktivitet
	C: Vi legger til rette for fasiliteter som gjør det enklest mulig for alle grupper å delta i fysisk aktivitet

Strategi 2A:

Vi legger til rette for samarbeid med frivilligheten om temaer knyttet til inkludering, og jobber sammen systematisk for å forebygge utenforskap

Det er et hovedanliggende å legge til rette for at barn og unge skal kunne delta i aktivitetstiltak uavhengig av egne eller sine foreldres ressurser. Dette kan oppnås ved at frivillige lag og foreninger stimuleres til å inkludere personer med økonomiske utfordringer for deltakelse i aktivitetene. Det samme gjelder personer med nedsatt funksjonsevne.

Strategi 2B:

Vi vektlegger integrerings- og mestringsperspektivet i arbeidet med å få til arenaer for fysisk aktivitet

I planperioden er det viktig at skolene og barnehagene er utformet og tilpasset på en slik måte at man kan utnytte det potensiale for forebygging og tidlig innsats som ligger i dette faktum. På denne måten kan vi som samfunn i større grad bidra til at barn og unge opplever mestring, tilhørighet, deltakelse og opplevelse av mening.

Foto: Sigve Olsen

Det samme gjelder anleggene for idrett og fysisk aktivitet og nærmiljøanleggene. Økonomisk forutsigbarhet og langsiktige perspektiver for idrettslag er avgjørende for å sikre kvalitet på de arenaer for fysisk aktivitet som er lokalisert i Vestvågøy. Kommunen bør derfor innta en aktiv rolle som kan bidra til å sikre idrettslag forutsigbare og gode nok rammevilkår. Dette basert gjensidige og forpliktende avtaler.

Strategi 2C:

Vi legger til rette for fasiliteter som gjør det enklest mulig for alle grupper å delta i fysisk aktivitet.

Disse fasilitetene kan være gang- og sykkelstier der disse mangler, parkeringsplasser for folk som trenger disse for å kunne bevege seg i høyden noe, møteplasser for ungdom, hvilebenker for eldre langs den rute de går for å komme seg på butikken. Generelt er planlegging for gode trafikksikkerhetstiltak svært viktig.

Noen fasiliteter har kommunen selv ansvaret for å utvikle med tanke på å oppnå en lav terskel som gjør at alle grupper skal kunne delta i fysisk aktivitet. Andre fasiliteter er det snakk om kommunalt påvirkningsarbeid overfor overliggende myndigheter.

Strategier for å nå mål 3

Slik vil vi ha det (mål)	Slik gjør vi det (strategi)
Frivillige organisasjoner, innbyggere, næringsliv og kommunen samskaper og samarbeider for å oppnå engasjement og aktivitet i befolkningen.	A: Vi legger til rette for at det er en tydelig kanal mellom frivilligheten og kommunen
	B: Vi bidrar i samskaping for at flest mulig skal bli fysisk aktive

Strategi 3A:

Vi legger til rette for at det er en tydelig kanal mellom frivilligheten og kommunen

I kommuneplanens samfunnsdel står det (s. 21): «*Vestvågøy har et målrettet samspill mellom private, frivillig sektor og kommunen, som skaper et godt tilbud til innbyggerne*».

For å få til mer samarbeid og samskaping mellom kommune, private og frivillige organisasjoner er det viktig at det er en tydelig kanal for frivilligheten inn til kommunen. Dette gjelder ikke bare for idretten, men for alle frivillige som samlet sett har som intensjon å oppnå engasjement og fysisk aktivitet i befolkningen. Vestvågøy idrettsråd mener i så måte at en frivillighetskoordinator for alle frivillige organisasjoner vil være viktigere enn en ren idrettskonsulent. Gjennom en slik kanal vil kommunens administrasjon og politikere få nyttige opplysninger om bredden av de aktivitetstilbud frivillige organisasjoner står for. Det blir også lettere å formidle arrangementer.

Folkehelseloven pålegger kommunene å samarbeide med frivillig sektor i folkehelsearbeidet, jfr. 5.2.7. Vestvågøy kommune prioriterer det å få til et godt samarbeid med frivilligheten høyt, noe som også gjenspeiler seg i kommunedelplanene for helse/omsorg, oppvekst, kultur og næring.

Strategi 3B:

Vi bidrar i samskaping for at flest mulig skal bli fysisk aktive

Det å sette fokus på å tilrettelegge for økt fysisk aktivitet kan være et godt tema for samskaping og samarbeid mellom kommune, frivillighet og private aktører. Dog er det slik at ikke alle har ønske om å bli fysisk aktive. Men for dem som kan karakteriseres som «potensielt aktive» er det først og fremst økt tiltakslyst og motivasjon som kan medføre en endring. Sosialt betont motivasjon i form av å bli trukket med av andre eller at man har noen å trene sammen med er veldig viktig. Kort reisetid fra bolig, det å ikke være bundet av dager eller tidspunkter, lav inngangsterskel er viktige motivasjonsfaktorer for voksne. For de yngste kan det være viktig med lav deltakeravgift, attraktive treningslokaler og spenning og utfordringer for å komme i gang. BUA, som er et samarbeid mellom kommune, frivillighet og private aktører, er en arena som skaper lav terskel for deltakelse. For de eldre er kvalitetsreformen «Leve hele livet» særlig relevant. Reformen gjennomføres i Vestvågøy som en egen prosess, hvor også siktemålet er å tilrettelegge for økt fysisk aktivitet, fellesskap og gode møteplasser. Arbeidet med «Leve hele livet» kan betegnes som samskaping, der flere aktører i samfunnet går sammen om å utvikle felles løsninger til både kommunens og samfunnets utfordringer. I tillegg til eksempelvis fysisk aktivitet som finner sted på institusjonsomsorgens arenaer skal individuelt tilpasset meningsfull aktivitet tilbys. For øvrig bør kommunen også på generell basis tenke på hvorledes en kan etablere møteplasser for samskaping innen feltet fysisk aktivitet i planperioden.

Alle gode krefter må samarbeide for at flest mulig skal bli fysisk aktive. Dette gjelder også i det holdningsskapende arbeid.

7.4.3 Strategier for å nå mål 4

Slik vil vi ha det (mål)	Slik gjør vi det (strategi)
Fysisk aktivitet skal være en integrert del av stedsutviklingen i Vestvågøy.	A: Vi jobber aktivt for at de tilbud innen fysisk aktivitet som finnes på Vestvågøya videreutvikles, styrkes og synliggjøres
	B: Vi utvikler og skaper tilbud innen fysisk aktivitet som samlet sett er attraktivt for tilflyttere og besøkende

Strategi 4A:

Vi jobber aktivt for at de tilbud innen fysisk aktivitet som finnes på Vestvågøya videreutvikles, styrkes og synliggjøres

I kommuneplanens samfunnsdel slås følgende fast: «På Vestvågøy har vi en sterk region- og handelsby, gode bygder og aktive tettsteder. Dette er lokalsamfunnet vårt, der nærområde, familie og sosialt miljø er de viktigste arenaene i hverdagslivet vårt. Gode lokalsamfunn har stor betydning for psykiske helse og livskvalitet» (side 11). Med dette som bakteppe bør kommunen jobbe aktivt for at hvert steds tilbud innen fysisk aktivitet videreutvikles og synliggjøres. Ikke for å øke forskjeller og motsetninger mellom innbyggerne fra de respektive stedene, men for at hver og en kan oppleve å være en «Stolt Lofoting» uansett hvor på Vestvågøya en måtte bo. Et slikt stedsutviklingsperspektiv vektlegger Lofotidentiteten og det enkelte steds identitet. F.eks. bør utviklingen av arenaer for fysisk aktivitet, jfr. strategi 1C, blir gjort i et stedsutviklingsperspektiv. På s. 10 i kommuneplanens samfunnsdel står det også at (kommunen) «gjennomfører nærmiljøtiltak i samarbeid med frivillige lag og organisasjoner».

Strategi 4B:

Vi utvikler og skaper tilbud innen fysisk aktivitet som samlet sett er attraktivt for tilflyttere og besøkende

Dersom man får varierte aktivitetstilbud og anlegg – uansett hvor på Vestvågøya – vil kommunen bli attraktiv for både tilflyttere og turister. For tilflytterne vil det egentlig være snakk om øyas samlede tilbud, inkludert faste og organiserte aktiviteter. For besøkende vil det være mer snakk om fysisk aktivitet på mer kortsiktig basis, som det å f.eks. bruke nærmiljøanlegg, treningsentre og ikke minst naturen. Herunder kommer viktigheten av tilknyttede fasiliteter, som parkeringsmuligheter og gode sanitære forhold.

Foto: Sigve Olsen

8 Oppfølging og evaluering

Oppfølgingen av Kommunedelplan fysisk aktivitet handler mye om nye måter å tenke og handle på. Dette skal gjenspeiles i den **fireårige handlingsplanen**, der mål og strategier i kommunedelplanen blir omsatt i tiltak. Prioritering av tiltakene skjer i handlingsplanen, med **budsjett** og **økonomiplan** hvert år. For å lykkes med å skape og tilrettelegge for fysisk aktivitet, er det en forutsetning at prosessen med utarbeidelse av handlingsplanen er systematisk og koordinert.

Rådmannen vil legge til rette for at KDP fysisk aktivitet implementeres i hele organisasjonen.

Det må være et sterkt fokus på evaluering, og å lære av erfaringene. Systematisk evaluering av tjenestene skal gjøres gjennom både målbare og ikke-målbare resultater.

- Målbare indikatorer kan være regnskapstall, SSB-statistikk, interne og eksterne analyser av undersøkelser
- Ikke – målbare resultater vil være kvalitativ informasjon fra innbyggere, aktører innen feltet idrett friluftsliv og fysisk aktivitet, samt ansatte

Kommunedelplan fysisk aktivitet skal revideres hvert fjerde år, men handlingsdelen rulleres hvert år i forbindelse med prioritering av spillemiddelsøknader.

Foto: Sigve Olsen

Vedlegg 1:

Handlingsplan for anlegg 2022-2025 og uprioritert langtidsplan 2026-2030

PRIORITERT HANDLINGSPLAN 2022-2025

Prosjekter i prioritert rekkefølge

Prosjekt	Prosjekteier	Sted	Byggestart	Mål/ str.	Drift pr år (i 1000 kr)		Kost- nad 1000 kr	Finansiering (i 1000 kr)												
					km	pm		eller tidligere			2023			2024			2025			
								km	sm	pm	km	sm	pm	km	sm	pm	km	sm	pm	
Ordinære anlegg for idrett og fysisk aktivitet																				
1	Iddrettshall II	Vestvågøy kommune	Leknes	2021	45 x 25m +	4 000		102 540	90 300				4 240			4 000			4 000	
2	Rehabilitering kunstgress	Ballstad UIL	Ballstad	2022	100 x 65m		30	5 025			4 025	1 000								
3	Lofoten klatresenter	Vest-Lofoten klatreklubb	Gravdal	2022	1400m2		3 000	50 000					34 000	5 250					16 000	
4	Skigarasje Hagskaret	Leknes skiklubb	Hagskaret	2020	49 m2		10	532			320	212								
5	Heiveien	Ballstad Gym og Turn	Ballstadheia	2022	1,7 km		2 000	3 856	937		1 606				1 313					
6	Nye flomlys Borgtun stad.	IL Blest	Bøstad	2021	6 mål		75	1 548			935				613					
7	Tursti Skulbruheia	Leknes skiklubb	Skulbruheia	2019	850m		20	900			450				450					
8	Folkebadet Vestvågøy	Vestvågøy kommune	Leknes	2023	1800m2	9 000		230 000				206 000							24 000	
2025:						13 000	5 135	394 401	91 237	-	7 336	206 000	5 452	34 000	5 250	6 376	0	0	44 000	0
Nærmiljøanlegg																				
1	Borgtun flerbruksområde	IL Blest	Bøstad	2021	150m2		0	218		108	110									
2	Borg frisbeegolfbane	IL Blest	Bøstad	2021			0	394			197		197							
3	Borgtun treningspark	IL Blest	Bøstad	2022	100m2		0	653				326	327							
2025:						-	0	1 265	0	108	307	-	523	327	0	-	0	0	0	0

UPRIORITERT LANGTIDSPLAN 2026-2030

Prosjekter i alfabetisk rekkefølge

Prosjekt	Prosjekteier	Sted	Byggestart	Mål/ str.	Drift pr år (i 1000 kr)		Kost- nad 1000 kr	
					km	pm		
								km
Ordinære anlegg for idrett og fysisk aktivitet								
Borgtun lysløype - renovering 2	IL Blest	Bøstad	2022	2 km		0	700	
Borgtun lysløype - utvidelse	IL Blest	Bøstad	2024	3 km		0	1 000	
Borgtun snøkanonanlegg	IL Blest	Bøstad	2025			50	400	
Borgtun rullleskiløype	IL Blest	Bøstad	2024	1,6 km		0	2 500	
Lekneshallen rehabilitering	Vestvågøy kommune	Leknes	2026	1.800 m2	1 800		51 000	
Lysløypen - ledlys	Leknes skiklubb	Leknes	2025	4 km		20	400	
Lysløypen - rehabilitering	Leknes skiklubb	Leknes	2022	800 m		10	800	
Løpebane idrettsparken - rehab.	Vestvågøy kommune	Leknes	2024	10.000 m2	100		2 500	
Pumptrack	Lofoten Ekstremsp. Klubb	Gravdal	2022	2.000 m2		50	5 000	
Skatepark - trinn II	Lofoten Ekstremsp. Klubb	Leknes	2024	2.000 m2		120	7 000	
Skitrase rundt hoppbakke	Leknes skiklubb	Hagskaret	2020	2,5 km		30	1 000	
-2030:						1 900	230	72 300
Nærmiljøanlegg								
Borgtun skileikanlegg	IL Blest	Bøstad	2026	1 km2		0	500	
-2030:						0	0	500

Forkortelser: km = kommunale midler, sm = spillemidler, pm = private midler